

กัลยาณมิตรธรรม: หลักการสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน

The Kalayanamitta - Dhammas: Building Principle for Learning Teaching Management

สมชาย เบ็ญจวรรณ¹

Somchai Benjawan

ชลิตา รัตตสาร²

Chalisa Rattarasarn

อดิศักดิ์ ลำดวน³

Adisakdi lamdean

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “กัลยาณมิตร: หลักการสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน” เป็นการศึกษาหลักการสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนตามหลักกัลยาณมิตรธรรมแห่งพระพุทธศาสนา เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการการเรียนการสอนในยุคสมัยใหม่ กล่าวคือ ครูต้องมีสมรรถนะการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดแบบองค์รวมหรือบูรณาการ เพื่อให้เกิดสมรรถนะของความรู้ ทักษะและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่จำเป็น โดยนำหลัก

¹ วัฒนธรรมศาสตร์ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต อาจารย์ประจำหลักสูตรการเงินและการลงทุน, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม; โทรศัพท์ 095-664-4614; อีเมล: somchai1419@gmail.com.

² ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม, Ph.D. The Director of Logistics Studies Center, Business Administration Faculty, Siam University, Tel. 089 616 2732; E-mail: dr.chalisa.2017@gmail.com

³ ศศ.ม. คณิตศาสตร์ อาจารย์ประจำภาควิชาการเงินและการลงทุนมหาวิทยาลัยสยาม, โทรศัพท์ 094 261 4419, อีเมล: imfp_siamu24@gmail.com.

กัลยาณมิตรธรรม 7 ประการมาปรับประยุกต์ใช้เสริมสร้างสมรรถนะการสอน ได้แก่ 1.ทำตัวน่ารัก 2.น่าเคารพ 3.น่ายกย่อง 4.รู้จักพูด 5.อดทนต่อถ้อยคำ 6.กล้าชี้แจงแถลงเรื่องต่างๆ ที่ลึกซึ้งได้ และ 7.ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เกิดประสิทธิผลที่ดีต้องยึดหลัก กัลยาณมิตรธรรม 7 ประการดังกล่าว โดยที่ครูต้องเป็นกัลยาณมิตรให้ได้และให้ดีที่สุดเพื่อช่วยให้การพัฒนาทั้งด้านสมรรถนะของครูและนักเรียนเกิดความเจริญก้าวหน้ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่คาดหวังไว้ได้ในที่สุด

คำสำคัญ: กัลยาณมิตรธรรม/สมรรถนะ/การจัดการเรียนการสอน/ครู.

ABSTRACT

The article titled “Kalayanamita Dhammas: Principles for Building Competency in Teaching and Learning” is a study of the principles of building competence in teaching and learning according to the Buddhist principles of Kalyanamitta Dhammas (Qualities of a good friend) to provide knowledge efficient and effective in teaching and learning management of teachers in the modern era. Teachers must have modern teaching competencies in line with changes in the era of globalization, creative, analytical, synthetic, and holistic or integrated thinking To create the competence of knowledge, skills and personal characteristics of attributes that will affect behavior that is necessary by applying the seven principles of Kalyanamitta Dhammas to enhance teaching competency. These are: 1. Endearing, 2. respectable, 3.emulable, 4.being a counsellor, 5.being a patient listener, 6. Able to deliver or to treat profound subjects and 7.not leading or spurring on to a useless end. Therefore, in conclusion that the effective teaching and learning management must adhere

principles of Kalyanamitta Dhammas. Whereas the teacher must be as good as possible and do the best to help the development of both teacher and learner competency to progress with efficiency and effectiveness as expected in the end.

Keywords: Kalayanamitta Dhammas/Competency/Teacher/Learning

บทนำ

พุทธศาสนาเถรวาทได้แสดงกิจวัตรประจำวันสำหรับพระพุทธรเจ้าไว้ห้าประการ คือ “ประการที่หนึ่ง เข้าบิณฑบาตโปรดสัตว์ ประการที่สอง บำยทรงประกาศธรรม ประการที่สาม คำแสดงธรรมแก่พระสาวก ประการที่สี่ ดีกทรงแก้ปัญหาเวทนา และประการที่ห้า ไกล่สวามหาทรงตรวจตราดูสัตว์โลกหรือเรียกอีกอย่างตามหัวข้อธรรม คือ พุทธจริยาสาม ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง พุทธตถจริยา หมายถึง พระกรุณาที่ทรงบำเพ็ญอนุเคราะห์บูรณาการแก่เวไนยสัตว์ ในฐานะพระพุทธรเจ้า ประการที่สอง ญัตตตถจริยา หมายถึง พระกรุณาที่ทรงบำเพ็ญแก่พระประยูรญาติของพระพุทธรองค์ และประการที่สาม โลกตถจริยา หมายถึง พระกรุณาที่ทรงบำเพ็ญอย่างบูรณาการให้เป็นประโยชน์แก่ชาวโลกตลอด 45 พรรษา” (Phramahakanyawat Kittitharo (Meechai). (2022, หน้า 293-304) เพราะพระองค์ทรงดำรงตนอยู่ในฐานะบรมครู และสร้างคุณประการแก่สังคมครูผ่านระบบคำสอน และสังคมไทยก็ได้ยึดหลักคำสอนเกี่ยวกับครูมาเป็นแบบอย่างตลอดมา เพราะตระหนักอยู่เสมอว่า คุณภาพของนักเรียนเป็นผลที่เกิดจากคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของครู คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนมาจากความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนและการนำแผนการเรียนการสอนที่ออกแบบไว้ดีแล้วไปใช้กับนักเรียน การจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งหวังผลการเรียนรู้จึงมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามยถากรรมหรือโดยความบังเอิญ แต่ต้องอาศัยการออกแบบการเรียนการสอนเป็นอย่างดี การออกแบบการเรียนการสอนจึงเป็นสมรรถภาพที่สำคัญของครูผู้สอน การสอนนั้นการเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญมากอย่างหนึ่งการเริ่มต้นที่ดีมี

ส่วนช่วยให้การสอนสำเร็จผลดีเป็นอย่างมาก อย่างน้อยก็เป็นเครื่องดึงความสนใจจึงสำคัญมาก บทบาทของครูอยู่ที่การแนะนำวิธีการ ถ้าผู้เรียนสามารถทำเองได้ก็ให้ทำเอง บทบาทของครูอยู่ที่การแนะนำ ครูที่ดีต้องมีทั้งวิชาและจรรยา (วิชาจรรยาสมปนโน) วิชา คือความรู้ดี จรรยา คือความประพฤติดี บทบาทสำคัญของครูผู้สอนมีสามคำ คือ แนะนำให้ทำ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ด้านการจัดการเรียนการสอนต้องมีความพร้อมที่จะใช้ศักยภาพความสามารถในการที่จะขับเคลื่อนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่มุ่งหวัง

หลักสมรรถนะพื้นฐาน

สมรรถนะเป็นปัจจัยในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถที่ช่วยให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะจะเป็นตัวบ่งบอกว่า ถ้าเราต้องการจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และบรรลุผลตามเป้าหมาย จะต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ทักษะและคุณลักษณะด้านใดบ้างเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษานั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเกี่ยวพันโดยตรงกับการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยช่วยให้พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กร ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรงด้วยเช่นกัน แนวคิดเรื่องสมรรถนะของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic of Attributes) ที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ที่จำเป็น และมีผลให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าบุคคลอื่น ซึ่งสมรรถนะของคนเกิดได้จาก 3 ทางคือ 1) เป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2) เกิดจากประสบการณ์การทำงาน 3) เกิดจากการฝึกอบรมและพัฒนา (Prachak supudom, 2007, p. 3) การบูรณาการความรู้ ทักษะ ทักษะคิด ให้ผลงานนั้นมีคุณค่าสูงสุดหรือมีประสิทธิภาพ (Danai Thianphut, 2007, p. 20)

สรุปว่า สมรรถนะ หมายถึง การปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบทำให้ การปฏิบัติงานนั้นๆ ประสบผลสำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐานหรือสูงกว่า มี องค์ประกอบ 3 คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ที่ซ่อนเร้นอยู่ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพและอื่นๆ

ความสำคัญประเภทองค์ประกอบและของสมรรถนะ

ความสำคัญของการนำแนวคิดสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอน มีความสำคัญมากเพราะครูผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ มี ทักษะ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน และในการถ่ายทอดความรู้จะต้อง รู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดีเพื่อใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ยังสามารถใช้พัฒนาและสร้างความรู้สู่การ ปฏิบัติ การเรียนการสอนจะดำเนินไปได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน และครูยัง ต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน

เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการที่จะนำมาช่วย แก้ปัญหาทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การจัด กระบวนการเรียนรู้และการสอนจำเป็นต้องอาศัยความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนาตัว ผู้สอนสมรรถนะจึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน การสอนที่ว่า ด้วยการเรียนรู้และการสอน และฝึกฝนพัฒนาดตนเองให้มีความชำนาญในการ สอนโดยอาศัยความรู้ ความชำนาญ วิธีการและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ครูสามารถ นำศาสตร์และศิลป์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้เต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสอนที่เฉพาะทาง ซึ่งสามารถนำแนวคิดเกี่ยวกับ สมรรถนะไปใช้กับนักเรียน และการสอนของครูจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วย ให้ครูเข้าใจบทบาทของตนเอง และเข้าใจธรรมชาติของนักเรียน เข้าใจ กระบวนการเรียนการสอน และครูสามารถพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ เหมาะสมกับนักเรียนอีกด้วย และสมรรถนะของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา ได้กำหนดไว้ 2 ประเภท คือ

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลในตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งจะต้องมี เพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกันประกอบด้วย สมรรถนะ 4 ด้าน ดังนี้ “ด้านที่หนึ่ง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านที่สอง การบริการที่ดี ด้านที่สาม การพัฒนาตนเอง ด้านที่สี่ การทำงานเป็นทีม”

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลที่กำหนดเฉพาะสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแต่ละสายงาน ได้แก่ “หนึ่ง สมรรถนะประจำสายงานของครู คือ การออกแบบการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนการบริหารจัดการชั้นเรียน สอง สมรรถนะประจำสายงานของรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์”

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งประเภทของสมรรถนะออกได้เป็นสองกลุ่มคือ

1. สมรรถนะพื้นฐาน (threshold competency) หมายถึง ความรู้หรือทักษะพื้นฐานที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการทำงานสมรรถนะพื้นฐานจะไม่ทำให้บุคคลมีผลงานที่แตกต่างจากผู้อื่น

2. สมรรถนะที่ทำให้แตกต่างจากผู้อื่น (differentiating competency) หมายถึง มุ่งเน้นการใช้ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอื่นๆ (รวมถึง ค่านิยมแรงจูงใจและเจตคติ) ที่ทำให้บุคคลมีผลการทำงานสูงกว่ามาตรฐานช่วยทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างดีเลิศเป็นสมรรถนะที่นักวิชาการให้ความสำคัญในการพัฒนาให้มีขึ้นในบุคคลมากกว่าสมรรถนะพื้นฐาน (McClell & D.C., 1973, p. 57-83)

จากที่กล่าวมานั้น จะเห็นว่า สมรรถนะสามารถแบ่งได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับหน่วยงานขององค์กรที่จะสร้างขึ้นมา สมรรถนะเป็นทั้งประเภทที่ส่งเสริมสนับสนุนความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่มีโดยเฉพาะบุคคลกับสมรรถนะในด้านของการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงาน แต่ประเภทของสมรรถนะที่จะเกิดขึ้นนั้น ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้

เกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญ และพัฒนางานให้มีความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง และองค์ประกอบของสมรรถนะสามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1: ความรู้ (knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เหมาะสมต่องานที่องค์การกำหนด เช่น รู้เรื่องงานที่จะทำ รู้เรื่องลูกค้า เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2: ทักษะ (skill) หมายถึง ทักษะที่สอดคล้องกับความรู้ เช่น ทักษะในการต่อรอง ทักษะในการให้คำปรึกษา และทักษะในการบริหารโครงการ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3: คุณค่า (values) หมายถึง พฤติกรรมที่สร้างผลงานที่โดดเด่น งานบางอย่างต้องทำเป็นทีม บางอย่างต้องทำคนเดียว การสร้างคุณค่าให้กลมกลืนกับงานจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น (Robert S. Kaplan & David P. Norton, 2004, p. 231-232)

องค์ประกอบของสมรรถนะแบ่งตามหลัก KSA คือ

1. เมื่อพิจารณาจากงานและความรับผิดชอบจำเป็นจะต้องมี ความรู้ (Knowledge) จึงทำให้ผู้มาดำรงตำแหน่งนี้ปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จ

2. เมื่อพิจารณาจากงานและความรับผิดชอบงานในฝ่ายนี้จะต้องมี ทักษะ (Skill) หรือมีความชำนาญอะไรที่จะทำให้ผู้มาปฏิบัติงานสามารถทำงานได้สำเร็จอย่างที่เราต้องการ

3. เมื่อพิจารณาจากงานและความรับผิดชอบงานในฝ่ายนี้จะต้องมี คุณลักษณะภายใน (Attribute) ที่เป็นนามธรรมที่จะช่วยให้ผู้มาดำรงตำแหน่งนี้ทำงานประสบความสำเร็จ (Thamrongsak Kongkasawat, 2008, p. 48-51)

สรุปว่า องค์ประกอบของสมรรถนะนั้น เป็นการนำองค์ประกอบต่างๆ มาช่วยกำหนดทักษะ ความรู้ และลักษณะของบุคคลที่มีต่อการทำงานแต่ละประเภทให้ประสบความสำเร็จ สามารถเปลี่ยนแปลงได้จากคุณสมบัติของผู้ประสบผลสำเร็จในการทำงานจริง

การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ

หลักการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรทำความเข้าใจธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเฉพาะการทำงานของสมอง ซึ่งเป็นกลไกการเรียนรู้ที่สำคัญ แนวคิดจากกลไกการเรียนรู้จะช่วยให้เข้าใจระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จย่อมมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณา ทั้งในด้านตัวผู้เรียน และคุณสมบัติของผู้สอน อันได้แก่คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และเวลาในการเรียนรู้ของผู้เรียน การพิจารณาจัดขั้นตอนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถได้อย่างแท้จริงกันว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้สอนต้องตระหนักในการจัดวางแผนการสอนระยะยาวและระยะสั้นให้สอดคล้องกัน รวมทั้งการพิจารณารายละเอียดขององค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่การเข้าใจหลักการและทฤษฎีของวิชาที่ทำการสอน การเลือกหรือสร้างสรรค์วิธีการสอน และเทคนิคการสอน รวมทั้งความเข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการสอน บทบาทของผู้สอน และผู้เรียน รวมทั้งลักษณะของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรมีโอกาสในการจัดการเรียนรู้อย่างครบวงจร ด้านการจัดการเรียนสอนในสถานศึกษาย่อมมีองค์ประกอบที่สำคัญ ทั้งในด้านตัวผู้เรียน และคุณสมบัติของผู้สอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ อย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนได้ ต่อไป

ความสำคัญและคุณลักษณะของครู

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 4 นิยามความหมายคำว่าครูไว้ว่า “ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (Office of the Teacher

Civil Service Commission and Educational Personnel Commission, 2002, p. 3) ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ (Office of the Teacher Civil Service Commission and Educational Personnel Commission, 2002 p. 2) ซึ่งเป็นบุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำในโรงเรียนหรือสถาบันต่างๆ (Macquarie, Thesaurus, 1992, p. 400-401) ความสำคัญของครูที่มีผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของชาติบ้านเมืองในประเด็นต่าง ๆ คือ ความสำคัญของเป็นครู สมณานามของครู ในฐานะเป็นวิศวกรสังคม พัฒนาเยาวชน พัฒนาสังคม พัฒนาการเมืองการปกครอง พัฒนา เศรษฐกิจของชาติ และส่งเสริมความมั่นคงทางศาสนาและวัฒนธรรม (Yon Chomchit, 2007, p. 52-71) แบ่งความสำคัญของครูไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ครูต้องเน้นคุณธรรม ครูต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรม จรรยาและวัฒนธรรม รวมทั้งสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่และในฐานะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไปข้างหน้า

2. ครูต้องประพฤติตัวให้เป็นที่รักเคารพของนักเรียน ครูต้องฝึกฝนตนเองให้แตกฉานและแม่นยำ ชำนาญทั้งในวิชาความรู้ และวิธีสอน อีกทั้งยังต้องมีความรักความเมตตา กรุณา ความสุภาพ อ่อนโยนต่อศิษย์

3. ครูต้องอดทน เสียสละ และความเมตตา ครูต้องมีความอดทน มีความโอ้อ้อมอารี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ โดยไม่ย่อท้อต่อการถูกด่าพุดจาเสียสติ และความกระด้างกระเดื่องของเด็ก

4. ครูไม่ควรมุงยศศักดิ์ ความร่ำรวย และผลตอบแทน ครูต้องไม่หวังผลตอบแทนเป็นยศถาบรรดาศักดิ์ ความร่ำรวย หรือประโยชน์ทางวัตถุ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่จีรังยั่งยืนในสังคมในปัจจุบัน

5. ครูต้องยึดมั่นในความดี ครูต้องมีความสุจริต ความเมตตา กรุณา เห็นใจ และปรารถนาดีต่อผู้อื่นเสมอ โดยเสมอหน้า (Office of the Teacher Civil Service Commission and Educational Personnel Commission, 2002, p. 1-13)

เฮสซอง และโทมัส (Hessong & Thomas) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของครูไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ (being knowledge able) มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาการต่างๆ ซึ่งได้ศึกษาเล่าเรียนมาเป็นอย่างดี มีความแม่นยำในวิชาที่สอน ตลอดจนวิชาอื่นๆ ตามสมควร

2. เป็นผู้มีความอารมณ์ขัน (being humorous) คือ เป็นผู้ที่สามารถสอดแทรกอารมณ์ขันหรือทำให้การสอนสนุกสนาน

3. เป็นผู้มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน (being flexible) การมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนสภาพการณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การสอนที่เปลี่ยนไป

4. เป็นผู้มีความตั้งใจทำงานให้ถึงขีดสุด (being upbeat) เป็นผู้ที่ยินดีในภารกิจทางการสอน จะไม่ว่าการสอนเป็นเพียงภารกิจที่ต้องรับผิดชอบเท่านั้น แต่จะยินดีเมื่อได้สอน อุทิศเวลาให้กับการทำงานที่ทำอย่างเต็มที่

5. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ (being honest) ความซื่อสัตย์จริงใจเป็นสิ่งที่ทำให้ศิษย์เกิดความเชื่อถือไว้วางใจ และมั่นใจที่จะปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู

6. เป็นผู้มีความชัดเจน (being clear and concise) สามารถทำให้ผู้ที่สัมพันธ์ด้วย เข้าใจได้รวบรัดชัดเจน เป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสารทั้งการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชัดเจนโปร่งใส ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนทางราชการ

7. เป็นคนเปิดเผย (being open) คือ เป็นคนที่ไม่ทำตัวลึกลับเจ้าเล่ห์ไม่หนาไหว้หลังหลอก เต็มใจให้ผู้อื่นรับรู้ รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเข้าใจการกระทำของตนเสมอ

8. เป็นผู้มีความอดทน (being patient) เป็นผู้มีความเพียรพยายามหรือขยันขันแข็ง สำหรับครูต้องมีคุณสมบัติข้อนี้มากเป็นพิเศษ เพราะนอกจากจะอดทนในเรื่องอื่นๆ แล้ว ยังต้องอดทนต่อพฤติกรรมต่างๆ ของลูกศิษย์อีกด้วย (Hessong & Thomas, 1987, p. 452-457)

คุณลักษณะที่ดีของครูนั้น คือเป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการทำงาน เป็น

แบบอย่างที่ดีต่อศิษย์และสังคมเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเรียนการสอน ทั้งมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นอกจากนั้นผู้สอนจะต้องมีลักษณะจริงใจ เป็นคนตรง ไม่เสแสร้งในการสร้างสัมพันธภาพจะต้องเป็นตัวของตัวเองจริงๆ ปรับเปลี่ยนสภาพการณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การสอนที่เปลี่ยนไปได้เสมอ

การสอนอย่างกัลยาณมิตร

ความหมายของกัลยาณมิตรตามรูปศัพท์ มาจากคำว่า “กัลยาณ” แปลว่า ดีงาม เป็นที่พอใจ ชอบ ไพเราะ อ่อนหวาน (กลสฺ ขยาน ส.กัลยาณ) และคำว่า “มิตร” แปลว่า คนรักกัน คนมีความเอื้อโยกัน เพื่อน มิตร (วิ. มโนติ อนโตติ มิตร โต. สพพคุเยหฺสุ มียติติ วา มิตรโต) ไว้วางใจในความลับ (Major P. Longsombun, 2003, p. 179- 579) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของ “กัลยาณมิตรไว้ว่า มาจากคำว่า กัลยาณ สมาสกับคำว่า มิตร ให้ความหมายว่า งาม ดี และ มิตร หมายถึง เพื่อนรักใคร่คุ้นเคย ดังนั้น กัลยาณมิตรจึงมีความหมายว่า เพื่อนที่ดี เพื่อนที่งาม หรือเพื่อนที่รักใคร่คุ้นเคยที่ดี เพื่อนรักใคร่คุ้นเคยที่งาม (Royal Institute, 2003, p. 861) พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความมีกัลยาณมิตร คือ มีผู้แนะนำสั่งสอนที่ปรึกษา เพื่อนที่คบหา และบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคล หรือเข้าร่วมหมู่กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญา มีความสามารถ ซึ่งจะช่วยเหลือ สนับสนุนชักจูง ชี้ช่องทาง เป็นแบบอย่าง ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี ในการศึกษาอบรม การครองชีวิตการประกอบกิจการ และธรรมปฏิบัติ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี ข้อนี้เป็นองค์ประกอบภายนอก (Phradhammapidok (P.A. Payutto), 2008, p. 65) ประทีป พิชทองกลาง ได้กล่าวถึง กัลยาณมิตร หมายถึง บุคคลที่มีความพร้อมแห่งคุณธรรม ความดีงามเป็นผู้ห่างไกลจากสิ่งอันเป็นข้าศึกในการพัฒนาศักยภาพชีวิต และตั้งตนอยู่อย่างเหมาะสมแห่ง การเคารพ รวมทั้งยังเป็นผู้สร้างสรรค์ประโยชน์สุข และคุณธรรมความดีงามต่างๆ ให้แก่บุคคลรอบข้างด้วยความเข้าใจ จนเป็นแรงเหนี่ยวนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาไปสู่ประโยชน์ และความสุขในระดับต่าง ๆ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ตลอด

จนถึงสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลส่งเสริมการพัฒนา ชีวิตก็เป็นดั่งกัลยาณมิตรด้วยเช่นกัน (Prateep Phutthonglang, 2013, p. 22) วลัยกาน ฌลาบาง กล่าวว่า” กัลยาณมิตร หมายถึง เพื่อนและบุคคลแวดล้อมที่ดี ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ชักจูง ชี้ช่องทาง เป็นแบบอย่างในการคิดและการแสดงพฤติกรรมที่ดีงาม ถูกต้อง ด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน” (Wanica ChaLakbang, 2005, p. 70)

กัลยาณมิตร เป็นธรรมของคุณงามความดี ความน่ารัก ความน่าเคารพ ความน่ายกย่อง ความรู้จักพูด อดทนต่อถ้อยคำกล่าวชี้แจงแถลงเรื่องต่างๆ ที่ลึกซึ้งใด และไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย เน้นการฝึกฝนปฏิบัติตนจริง โดยการชี้แนะและช่วยเหลือจะต้องเป็นประโยชน์ ที่จะต้องนำไปสู่ความดี เป็นไปในทางสร้างสรรค์ คือ การสอนที่ให้ความรักก่อนให้ความรู้ ครูมีหน้าที่สอนในสิ่งที่ถูก ส่วนสิ่งที่ผิดนั้นเขาจะเรียนรู้เอง กลวิธีและกระบวนการสอน ขั้นตอนหรือกระบวนการต่างๆ การสอน คือ การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์นอกจากนี้ ยังเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย เป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยการใช้หลักของกัลยาณมิตรมาประกอบในการสอน โดยมีคุณสมบัติซึ่งสามารถทำหน้าที่ได้ห้าประการ คือ “ประการที่หนึ่งแนะนำฝึกอบรมให้เป็นคนดี ประการที่สอง สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ประการที่สาม สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง ประการที่สี่ ส่งเสริมยกย่องความดีงาม ความสามารถให้ปรากฏ และประการที่ห้า สร้างเครื่องคุ้มภัยในสารทิศ คือสอนให้ใช้ความรู้ทำงานได้จริง สามารถใช้หาเลี้ยงชีพ เป็นอยู่ได้” (Thai Tripitaka, 11/268/213) และการสอนอย่างกัลยาณมิตร เป็นคุณสมบัติของผู้สอนและเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดผู้เรียนมีความรู้ มีวิธีคิด และการปฏิบัติที่ถูกตามหลักกัลยาณมิตร ประกอบด้วย

1. ปิยะ หรือ ปิโย แปลว่า น่ารัก การสอนของครูต้องทำตนให้เป็นคนน่ารักของลูกศิษย์ คือ ต้องเป็นผู้มีเมตตา รักเด็กมากกว่ารักตนเอง มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความสนิทสนมแก่ศิษย์เพื่อให้ลูกศิษย์มีความสบายใจ และกล้าที่จะเข้าไปปรึกษาหารือเรื่องต่างๆ พูดจาอ่อนหวาน เอาใจใส่อบรมสั่งสอนให้ศิษย์เกิดความรู้

2. ครู นำเคารพ ครูจะต้องดูแลและปกครองศิษย์ให้ศิษย์มีความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้ และรู้สึกปลอดภัย เป็นเหตุก่อให้เกิดความไว้วางใจ ครูต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างแก่เด็กมีเหตุผล และเป็นคนใจคอหนักแน่น ไม่เจ้าอารมณ์ เป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในทุกๆ เรื่อง

3. กาวนียो น่าเจริญใจ นายกองอยู่ในฐานะผู้ทรงคุณ ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง สนใจหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งเป็นผู้ที่ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ครูจะต้องฝึกตนให้ เชี่ยวชาญในวิชาการและให้มีสมรรถภาพใน การทำงานอยู่เสมอ

4. วัตตา รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ หมายถึง ครูจะต้องรู้จักพูดให้ศิษย์เข้าใจได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ สอนในสิ่งที่ถูกต้องไม่บิดเบือน และครูจะต้องรู้จักสอนด้วยความสนุกสนานเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนด้วย

5. วณักขโม อดทนต่อถ้อยคำ ครูต้องพร้อมที่จะรับฟัง คำปรึกษา การซักถาม คำเสนอแนะ และคำวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยไม่ฉุนเฉียว และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ปกติเด็กย่อมมีความซุกซนน่ารำคาญ ครูจะรำคาญไม่ได้ ต้องอดทน ต่อสิ่งที่มากระทบ

6. คัมภีร์รัฐจะ กะถัง กัตตา แกลงเรื่องลึกล้ำได้ ครูต้องสามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อน ให้เข้าใจได้ด้วย และช่วยให้ศิษย์เรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้นด้วยรวมทั้งการอธิบายสาระสำคัญต่าง ๆ ของ วิชาได้ถูกต้องแม่นยำ

7. โน จัญฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำในเรื่องเหลวไหล ครูไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางที่เสื่อมเสีย ครูไม่ประพฤติชั่วควรละเว้นอบายมุข ไม่แนะนำชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย แนะนำแต่ทางที่ดีมีประโยชน์การสอนตามหลักกลายณมิตร นั้น เป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดผู้เรียนมีความรู้ วิชิต และการปฏิบัติที่ถูกต้อง และการเป็นผู้สอนที่ดีจะเริ่มต้นที่กลายณมิตร ซึ่งเป็นผู้ชี้แนะในหลักการ และความรู้ที่ถูกต้อง โดยเฉพาะในวัยเริ่มเรียนรู้ การช่วยชี้แนะ บอกกล่าว สั่งสอน แม้จะไม่แสดงออกมาด้วยคำพูด การทำเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้ยตินในการสอน ก็ถือว่าเป็นกลายณมิตรโดยนัยที่สมบูรณ์ เพราะคำว่ามิตรหรือเพื่อนที่ดีนั้น ต้องแนะนำในสิ่งที่ดีงาม และชักชวนกระทำในสิ่งที่มีประโยชน์

สรุป

สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักกัลยาณมิตรบนฐานพุทธธรรม เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ตามหลักพุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า เป็นหลักการและทฤษฎีที่เกิดขึ้นมายาวนาน สารธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงเปี่ยมล้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณเทศนาสั่งสอนโปรดเหล่าเวไนยสัตว์ทุกคนชั้นวรรณะให้ได้รับการพัฒนาบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นไปตามศักยภาพของตนเอง ได้ถูกรวบรวมและจัดพิมพ์ไว้เป็นรูปเล่มสมบูรณ์ปรากฏอยู่ในคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า พระไตรปิฎก ในหมวดของคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก มีการพยายามศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงความสอดคล้องของการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีกับหลักปฏิจจสมุปบาทเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา เติมเต็มการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการปฏิจจสมุปบาทเรียนรู้ ให้คนไทยเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่ควบคู่ทั้งทางโลกและทางธรรมนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมแห่งสันติสุขสืบไป พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักการสำคัญ คือหลักของเหตุและผลสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้เกิดขึ้นจากเหตุ และส่งผลให้เกิดเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ที่มีอยู่และเป็นอยู่ดังที่มนุษย์ในสังคมได้สัมผัสกันโดยทั่วหน้า

การจัดการเรียนการสอนที่ยึดหลักธรรมความเป็นกัลยาณมิตร ได้แก่ ความมีน้ำใจ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ช่วยเหลือ เกื้อกูล แนะนำแนวทางที่ถูกต้องด้วยการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน โดยที่ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์โดยมุ่งหวังความสำเร็จ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเป็นกัลยาณมิตรหรือองค์คุณของกัลยาณมิตร ประกอบด้วย ความน่ารัก ความน่าเคารพ ความน่ายกย่อง ในฐานะที่ทรงคุณ คือ ความรู้ ภูมิปัญญาแท้จริง ความรู้จักพูด คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี อดทนต่อถ้อยคำ (พร้อมที่จะรับฟังคำซักถามต่างๆ อยู่เสมอด้วยความอดทนไม่เบื่อ) กล่าวชี้แจงแถลงเรื่องต่างๆ ที่ลึกซึ้งได้ และไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้มีสมรรถนะทางการสอนที่ให้เกิดประสิทธิผลที่ดี จึงควรยึดหลักการสอนอย่างกัลยาณมิตร หรือองค์ความรู้

ทางด้านหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือ การนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยรวม โดยมีครูผู้สอนเป็นกัลยาณมิตรสำคัญ ที่รักและปรารถนาดี ที่จะพัฒนาผู้เรียนอย่างดีที่สุด เพื่อช่วยให้การพัฒนาที่ต่อเนื่อง และมีความชัดเจนมากขึ้น

กัลยาณมิตรธรรมทั้ง 7 ประกอบด้วย เป็นที่รักที่พอใจ หรือ ปิโย สร้างความรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาไต่ถาม ไม่ว่า กิริยามารยาท การแต่งกาย การพูดจา ก็ดูเรียบร้อยดีงามทุกอย่าง ใครเห็นก็อยากคบค้าสมาคมด้วย, เป็นที่น่าเคารพ หรือครู ประพฤติสมควรแก่ฐานะให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้ และปลอดภัย มีความเป็นผู้ใหญ่พอที่จะพึ่งพิงได้เป็นที่น่าเจริญใจน่ายกย่อง หรือ ภาวนียะ ในฐานะทรงคุณมีความรู้และภูมิปัญญาแท้จริงทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง เป็นนักพูด หรือ วตตะ จ รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไหร่ควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดีในเมื่อมิตรทำไม่ถูกต้อง หรือรู้ไม่จริง เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ หรือ วจนกฺขโม เป็นผู้พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา ซักถาม คำเสนอ และวิพากษ์วิจารณ์ อดทนฟังได้ไม่เบื่อไม่ฉุนเฉียว เป็นผู้ถนัดเรื่องล้าลึกได้ หรือ “คมภีรณฺจ กถิตฺตา” สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อน ให้เข้าใจสำหรับหลักธรรมที่ทำให้งามทั้ง 7 นี้ เป็นหลักธรรมที่สามารถปฏิบัติได้จนถึงที่สุด คือหลุดพ้นจากกิเลส การเข้าถึงซึ่งพระนิพพาน หรือโลกุตระธรรม ขณะเดียวกัน ก็มีผลต่อผู้ปฏิบัติในระดับ โลภียธรรม คือความงามที่เกิดขึ้นในใจตน เกิดจากการประพฤติปฏิบัติ และส่งผลให้เกิดเป็นความงามที่ประทับใจต่อผู้พบเห็น ไม่ใช่ความงามที่เกิดจากการเสกสรรปั้นแต่ง จากการแต่งเติมภายนอกปกปิดด้วยเครื่องสำอางที่ฉาบฉวยไม่ยั่งยืน จนลึ้มที่จะทำให้เกิดความงามจากข้างในใจ ที่เกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ส่งผลตามมาทำให้เกิดความงามภายในและภายนอก สามารถรับรู้ได้ถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นความงามที่สุข สงบ มีความอุมใจ ส่งผลให้หน้าตาอิ่มเอ้มแจ่มใส ผิวพรรณสะอาด ผ่องใส ไม่มีความหม่นหมองมาแผ้วพานหลักธรรมที่ทำให้งามทั้ง 7 สามารถสรุปในกรอบของความงามภายในและความงามภายนอกได้หลักธรรมที่ได้กล่าวมาในขั้นต้นนั้น เป็นหลักพุทธ

ธรรมในพระพุทธศาสนาที่นำมาประยุกต์ใช้ได้ในยุคปัจจุบันเพื่อให้ครูตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตน จะเห็นได้ว่า อิทธิพลของครูบาอาจารย์ที่มีต่อเด็กนั้น ล้ำลึกและครูอาจารย์เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการสร้างชาติและทำลายเด็กของชาติ ครูเป็นผู้นำของเด็ก ๆ เป็นผู้ที่เด็กมองด้วยความพอใจเลื่อมใสขอให้วางตนให้เหมาะสมแก่ความเป็นครูอย่างแท้จริง ต้องเป็นคนที่บริสุทธิ์ด้วยกาย วาจา ใจ เป็นครูอยู่ทุกขณะ ทุกหนทุกแห่ง จงช่วยกันกระทำความดีให้เด็กเห็นเป็นเยี่ยงอย่าง ดังนั้น หากครูดีย่อมจะมีคุณอนันต์แก่นักเรียน แต่หากว่าครูชั่วก็ย่อมมีโทษมหันต์ต่อเด็กเช่นกัน โดยเฉพาะในเรื่องการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้น หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครูบาอาจารย์ นอกเหนือจากการให้ความรู้ทางวิชาการในทุกวิชา ครูที่ดีนั้น นอกจากจะต้องรัก เห็นใจ และอุทิศตัวให้แก่การสอนแล้ว ต้องรู้จักเสริมจุดเด่นและแก้จุดด้อยให้กับศิษย์ได้ตระหนักในความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม ความสำนึกในหน้าที่ต้องให้ศิษย์ มีแนวทางการปฏิบัติตนและหลักการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ทั้งนี้ครูเองก็ต้องปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลาจนบรรลุถึงความเป็นเลิศทั้งวิชาการและทางการสอน โดยเฉพาะในด้าน การฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ครูนั่นต้องดำรงตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์อย่างเคร่งครัดเพื่อศิษย์จะได้มีความเชื่อถือศรัทธาและถือปฏิบัติตามด้วยความรัก

Bibliography

Teacher civil service, Office of the Commission. (2001). **Towards the professional path**. Bangkok: Thammasat University.

Teacher civil service and educational personnel, Office of the Commission. (2002). **National Education Act 1999 Amendment (Version 2) 2002**. Bangkok: The Office of the Commission Teacher civil service and educational personnel.

_____. (2002). **Announcement of OTEPC regarding standards of teacher civil service and personnel** Education.

- Bangkok: Office of the Teacher Civil Service Commission and Educational Personnel.
- Chuanpis SitThiThada. (2009). **Performance Model of Effective Basic School Administrators**. Doctor of Philosophy Thesis. Graduate school: Silpakorn University.
- Danai Thianphut. (2007). **Ability in viewpoint**. Bangkok: AR Information and Public Relations.
- Thamrongsak Kongkasawat. (2008). **Practical Competency ... How did they do it?**. Bangkok: Promotion Association Technology (Thai-Japanese).
- David McClell. (2004). **A guide to job competency assessment**. The United State of America: Davies-Black Publishing. a division of CPP. Inc.
- Hessong & Thomas. (1987). **Introduction to education**. New York: McMillan.
- Macquarie, Thesaurus. (1992). **Collins co build dictionary English Language**. Sydney: The Macquarie Library Pty.
- McClelland D.C. (1973). Test for Competence, rather than intelligence. **American Psychologists**, 17 (7).
- Phramahakanyawat Kittitharo (Meechai). (2022). Buddha' Conduct of Social Studies Teaching to Support the World in an Integrated Way. **The Journal of Research and Academics Vol. 5 No. 1 January-February, 2022: 293-304**.
- Richard, Boyatzis. (1982). **The Competency Manager: A Model for Effective Performance**. New York: John Wiley & Son.
- Robert S. Kaplan & David P. Norton. (2004). **Strategy MAPD: converting intangible assets into tangible outcome**.

United States of America: Harvard Business School Publishing Corporation.

Spencer, L.M., & Spencer. (1993). **S.M. Competence at work Model For superior performance**. New York: Wiley